

**MESLEKİ MÜZİK EĞİTİMİ ÖĞRENCİLERİNİN AN AD ALLARINA
AYIRDIKLARI GÜNLÜK ÇALIŞMA SÜRELERİ AÇISINDAN
KONSER KAYGILARININ İNCELENMESİ**

Dr. Jale DENİZ*

Giriş

Mesleki müzik eğitimi öğrencilerinin öğrenimleri boyunca onları etkileyebilecek heyecanlardan biri olan konser kaygısı, sahnede fiziksel ve duygusal bir gerilime yol açar ve başarıyı önemli ölçüde etkiler.

Durumluk kaygı, bireyin içinde bulunduğu stresli (baskılı) durumdan dolayı hissettiği subjektif korkudur (Öner ve Le Comte, 1985: 1-2). Ruhbilim Terimleri Sözlüğünde Mithat Enç korkuyu gerçek ya da beklenen bir tehlike ile yoğun bir acı karşısında uyanan ve coşku, beniz sararması, ağız kuruması, yürek ve solunum hızlanması gibi belirtileri olan ya da daha karmaşık fizyolojik değişimlerle kendini gösteren duygu olarak tanımlamıştır (Hançerlioğlu, 1988: 246).

Sahne kaygısına yönelik olarak araştırmacıların buldukları çok sayıda bağımsız boyutun (Lehrer, 1987; Harris, 1975¹; Lazarus ve Folkman, 1984²) yanı sıra, çalışmaya ayrılan süreye bağlı olarak sahne kaygısını etkilemesi beklenir.

Konser kaygısı araştırmacıların ilgisini çekmiş ve bu konuda birçok araştırma yapılmıştır. Stanton (1994), müzik öğrencilerinin icra kaygılarını azaltma konusunda; Hamilton ve Kella (1992), seçkin icracıların kişiliklerini ve mesleki gerilim kaynaklarını saptamak amacıyla; Gibbons (1991), icra müzisyenlerin kişilikleriyle müzikal icra kaygıları arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla; Wesner, Noyes ve Davis (1990), müzik öğrencilerinin icra kaygısı hakkındaki deneyim ve tutumlarını öğrenmek amacıyla; Dews ve Williams (1989), müzik öğrencilerinin ve geleceğin müzisyenlerinin kendilerini zayıf duruma düşüren bir unsur olarak gördükleri stres kaynaklarının incelenmesi

---

* Marmara Ün. Atatürk Eğitim Fak. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi ABD Öğretim Görevlisi

1 R.J. Harris, A primer of multivariate statistics, New York: Academic Press, 1975 (Lehrer, 1987, «44'den alıntı).

2 R.S Lazarus ve Folkman. Stress Appraisal and Coping, New York: Springer, 1984 (Lehrer, 1987, s.147'den alıntı).

amacıyla; Steptoe ve Fidler (1987), müzikal icra sırasındaki kaygıyı nörotizm, günlük korkular, kendi kendini kontrol etme ve davranışsal başa çıkma stratejileri ile birlikte değerlendirme amacıyla çeşitli araştırmalar yapmışlardır.

Tatar, yaptığı araştırmada mesleki müzik eğitimi öğrencilerinin konser kaygıları ile kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu bulmuştur. Buna göre, öğrencilerin başarıma, başatlık, sebat, duyguları anlama, yakınlık ihtiyaçları arttıkça konser kaygılan azalmaktadır (Tatar, 1997:1960).

Mesleki müzik eğitimi öğrencilerinin ana dallarına ayırdıktan günlük çalışma süreleri açısından kişilik özellikleri de farklılık göstermektedir (Deniz, 1999). Buna göre ana dallarına günde iki saatten fazla çalışan öğrenciler daha az çalışanlara göre daha çalışkan, amaçlarına ulaşmaya gayret eden kişilerdir.

Mesleki müzik eğitimi öğrencilerinin konser başarıları, onların sunum sırasında rahat olabilmelerine ve kontrolü elde tutabilmelerine bağlıdır. Öğrencilerin öğrenimleri sırasında çıktıktan konserlerde duydukları kaygıyı yok etmek şüphesiz onlar için büyük bir önem taşır. Öğrencilerin duydukları bu konser kaygısının büyük etkenlerinden biri muhtemelen çalışmalarına ayırdıkları süredir. Araştırmada, öğrencilerin çalışmaya ayırdıkları zamana bağlı olarak; onların konser kaygılarında farklılıklar olabileceği düşünülmüştür. Mesleki müzik eğitimi öğrencilerinin konser kaygılarının ana dallarına ayırdıkları günlük çalışma sürelerine göre farklılaşp farklılaşmadığının bilinmemesi araştırmanın problemini oluşturmuştur.

Amaç

Araştırmanın amacı, ana dallarına her gün değişik süreler ayıran mesleki müzik eğitimi öğrencileri arasında konser kaygısının farklılaşp farklılaşmadığını belirlemektir. Bu amacı gerçekleştirmek için şu soruya cevap aranmıştır: "Mesleki Müzik Eğitimi Öğrencilerinin Durumluk (konser) kaygıları ana dallarına günlük çalışma süreleri açısından farklılık göstermekte midir?"

Önem

Bu araştırma, çalışmaya ayırdıkları zamana göre gruplanan öğrencilerin konser kaygıları arasında farklılıklar olup olmadığını belirleyerek; çalışma süresinin öğrenci başarısındaki yerini vurgulayacaktır. Konser kaygısının azalmasında, konserde duyulan güvenin artmasında çalışma süresinin önemini ortaya çıkararak; eğitimcilere, öğrencilere yarar sağlayacağı umulmaktadır.

Yöntem

Araştırmanın örneklem grubunu Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü öğrencileri, Mimar Sinan Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı müzik bölümlerinde lisans öğrenimi gören öğrenciler oluşturmuştur. Bu okullardan 93'ü erkek, 142'si kız toplam 235 mesleki müzik eğitimi öğrencisi küme örnekleme yöntemiyle seçilmiştir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak konser kaygısını belirlemek amacıyla Spielberg ve arkadaşlarının 1970 yılında geliştirdiği ve Necla Öner ve Ayhan Le Compte'un ise 1974-1977 yıllarında Türkçe uyarlaması ve standardizasyonuna yaptığı Durumluk Kaygı Ölçeği kullanılmıştır, ölçekte durum ifadesi olarak "Kendinizi şu anda ana dalınızla solist olarak bir konsere çıkmak üzere olduğunuzu farz edin" şeklinde bir yönerge verilmiştir. Ayrıca öğrencilere ana dallarına günde kaç saat zaman ayırdıkları sorulmuştur. Günde iki saatten az işaretleyenler 1. Grubu, iki ve üç saat arası işaretleyenler 2. Grubu, üç saatten fazla işaretleyenler 3. Grubu oluşturmuştur. Araştırmada bu üç grubun konser (durumluk) kaygıları arasındaki farklılıklar ortaya konularak açıklanmaya çalışılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Ana dallarına ayırdıkları günlük çalışma sürelerine göre gruplanmış mesleki müzik eğitimi öğrencilerinin Durumluk Kaygı Ölçeği'nden aldıkları standart puanların aritmetik ortamları ve standart sapmaları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Ana dallarına Günlük Çalışma Sürelerine Göre Gruplanmış Mesleki Müzik Eğitimi Öğrencilerinin Durumluk Kaygı Ölçeğinden Aldıkları Puanların Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

	1. Grup (n=107) =		2. Grup (n=72) =		3. Grup (n=56)	
	X	ss	x	ss	X	ss
Durumluk Kaygı Ölçeği	59,67	11,45	54,65	10,06	55,63	11,16

Mesleki müzik eğitimi öğrencilerinin Durumluk Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanların ana dallarına ayırdıkları günlük çalışma sürelerine göre farklılık gösterip göstermediğinin sınanması amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır.

Mesleki Müzik Eğitimi Öğrencilerinin Durumluk Kaygı Ölçeği'nden aldıkları puanlar ana dallarına çalışma sürelerine göre analiz edilerek sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2 : Çalışma Sürelerine Göre Durumluk Kaygı Ölçeğinden Alınan Puanlara İlişkin Veriler ve Bu Puanlara Uygulanan Varyans Analizi

Çalışma Süresi	n	Toplam Puan	X	Var
2 saatten az	107	6385,52	59,67	131,11
2-3 saat	72	3935,31	54,65	101,32
3 saatten fazla	56	3115,6	55,63	124,6

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık Seviyesi
Gruplar arası	1259,39	2	629,69	5,22	p<0.01
Gruplar içi	27944,82	232	120,45		
Toplam	29204,22	234			

Öğrencilerin Durumluk Kaygı Ölçeği'nden aldıkları puanların ana dallarına günlük çalışma sürelerine göre farklılık gösterip göstermediğinin sınanması amacıyla uygulanan varyans analizi sonucunda F değeri 5,22 olarak bulunmuştur. Bulunan bu değer 0.01 seviyesinde anlamlıdır. Tablodaki bulgular göstermektedir ki; durumluk kaygı ana dallarına günlük çalışma sürelerine göre farklılaşmaktadır. Bundan dolayı hangi grup ortalamalarının F değerini anlamlı kıldığının tespit edilmesi amacıyla gruplar arasında "t" testi uygulanmıştır.

Öğrencilerin Durumluk Kaygı Ölçeği'nden aldığı toplam puanlar ana dallarına ayırdıkları günlük çalışma sürelerine göre analiz edilerek sonucu Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3: Mesleki Müzik Eğitimi Öğrencilerinin Çalışma Sürelerine Göre Durumluk Kaygı Ölçeğinden Alınan Puan Ortalamalarına Uygulanan "t" Testi

Çalışma Süreleri	2 saatten az	2-3 saat	3 saatten fazla
2 saatten az	x=59,67	p<0.01	p<0.01
2-3 saat		x=54,65	t=0,52
3 saatten fazla			x=55,63

Tablo 3'de görüldüğü gibi öğrencilerin ana dallarına günlük çalışma süreleri dikkate alındığında, 2 saatten az çalışanlar ile 2-3 saat ve 3 saatten fazla çalışanlar arasında durumluk kaygıda 0.01 seviyesinde anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Sonuç

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, ana dallarına her gün değişik çalışma süreleri ayıran mesleki müzik eğitimi öğrencilerinin konserde duydukları kaygıda istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Buna göre, ana dallarına günde 2 saatten az çalışan öğrenciler, 2-3 saat arası ve 3 saatten fazla çalışanlara göre daha fazla konser kaygısı duymaktadırlar.

Araştırma sonucu göstermektedir ki günlük çalışma süresinin artması, konser kaygısının azalması olumlu yönde bir etki sağlamaktadır. Çalışma süresinin uzamasıyla kendine güven duygusunun arttığı ve dolayısıyla konser kaygısının azaldığı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Deniz, Jale, "Mesleki Müzik Eğitimi Öğrencilerinin Anadallanna Ayırdıkları **Günlük** Çalışma Süreleri Açısından Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi", Türk **Müziği** Dernek ve Vakıfları Dayanışma Konseyi tarafından düzenlenen 6. İstanbul **Türk Müziği** Günleri kapsamında **Müzik Eğitimi ve Onun Temel ögesi Müzik Öğretmeni Sempozyumunda** sunulan bildiri, 13-14 Mayıs 1999.
- Dews, C.L. Barney; Martha S. Williams. "Student Musicians' Personality Styles, Stresses, And Coping Patterns", *Psychology Of Music*. 17:1, 37-47, 1989.
- Gibbons, Carolyn Ford. "The Personality Of The Performing Musician As Measured **By The** Myers-Briggs Type Indicator And The Reported Presence Of Musical Performance Anxiety", *Dissertation Abstracts International*, 51:11, 3635, 1991.
- Hamilton, Linda H.; John J. Kella, "Personality And Occupational Stress In Elite Performers", Paper Preaented At The Annual Convention Of The American Psycbological Aasociation (100th, Washington, DC), August 14-15, 1992.
- Hançerlioğlu, Orhan. *Ruhbilim Sözlüğü*. Remzi Kitabevi, İstanbul, 1988.
- Lehrer, Paul M., "A Review Of The Approaches To The Management Of Tension And **Stage** Fright In Music Performance", *Journal Of Research In Music Education*. Vol 35(3), 143-153, 1987.
- Öner, Necla; Ayhan Le Compte, Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı. Boğaziçi Üniversitesi Yayınlan, İstanbul, 1985.
- Stanton, Harry E., "Reduction Of Performance Anxiety In Music Students", *Australian Psychologist*, 29:2, 124-127, 1994.
- Stephoe, Andrew; Helen Fidler, "Stage Fright in Orchestral Musicians: A Study Of Cognitive And Behavioural Strategies In Performance Anxiety", *British Journal Of Psychology*. 78(2), 241-249, 1987.
- Tatar, Jale, *Müziyenlerin Kişilik Özellikleri, Konser Kaygılan re Aralarındaki tliçlerinin İncelenmesi*. Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1997.
- Wesner, Robert B.; Russell Noyes, Jr.; Thomas L. Davis, "The Occurence Of Performance Anxiety Among Musicians", *Journal Of Affective Disorders*, 18(3), 177-185, 1990.